

mgr Tomasz Golis
Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach

Wybrane odmiany winorośli do ogrodu i winnicy.

W ostatnich latach obserwuje się coraz większe zainteresowanie uprawą winorośli w Polsce. Wynika to ze zmian klimatycznych i wprowadzenia nowych, ciekawych, mieszańcowych odmian winorośli. Krzewy tych odmian odznaczają się wysoką odpornością na mróz i choroby grzybowe oraz bogactwem cech jakościowych owoców (smak, aromat, barwa i wielkość jagód czy gron).

W Zakładzie Odmianoznawstwa i Szkółkarstwa Roślin Sadowniczych Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, założono wiosną 2004 roku winnicę doświadczalną 'Victoria', której celem jest wytypowanie najbardziej wartościowych odmian do uprawy gruntowej. Winnica została założona w odpowiedzi na wyraźne prośby kierowane do Instytutu ze strony środowiska producentów winorośli. Winnica zlokalizowana jest w Sadzie Doświadczalnym Instytutu Ogrodnictwa w Dąbrowicach, 7 km na południe od Skierniewic. Obecnie zajmuje powierzchnię 0,9ha. Bada się tu ponad 100 szczepów winorośli o różnym kierunku użytkowania. W większości są to odmiany przerobowe - na wino i deserowe. Jest też kilka odmian altanowych, z myślą o działkowiczach i ogrodach przydomowych. Przedmiotem badań są odmiany pochodzące z Niemiec, Francji, Ukrainy, Rosji, Węgier, USA, a także pojedyncze egzemplarze pochodzące z innych krajów. Krzewy w doświadczeniu posadzono z jednorocznych sadzonek doniczkowych na własnych korzeniach, i szczepionych na podkładkach.

Trzeba podkreślić, że krzewy w winnicy 'Victoria' dobrze przetrwały nietypową zimę 2016/2017 bez okrywy śnieżnej, ze spadkami temperatur do -21°C jak i wiosną 2017, podczas której temperatura na początku maja spadała do -4°C . Jesienią 2017 roku z krzewów badanych odmian zebrano ładne, zdrowe i smaczne grona (fot.1).

Fot.1 Grona 'Johanniter'

Na podstawie własnych doświadczeń i wieloletnich obserwacji w winnicy 'Victoria' pragnę zaprezentować kilka interesujących odmian deserowych i przerobowych do uprawy gruntowej w przydomowych winnicach.

Odmiany deserowe.

'Kristaly' - jedna z najwcześniejszych odmian mieszańcowych hodowli węgierskiej. W pogodne lata owoce dojrzewają w końcu sierpnia. Krzewy odznaczają się silnym wzrostem i wysoką plennością. Grona średniej wielkości, średnio zwarte, stożkowate. Jagody elipsoidalne, średnich rozmiarów, jasnożółte lub złociste, bardzo smaczne (fot. 2).

Fot. 2 Krzew 'Kristaly'

Odmiana o wysokiej wytrzymałości na mróz i małej podatności na choroby grzybowe. Wartościowa odmiana do uprawy amatorskiej, z której można zebrać smaczne i słodkie owoce do bezpośredniego spożycia lub zrobić z nich wino w połączeniu z owocami odmiany o wyższej kwasowości.

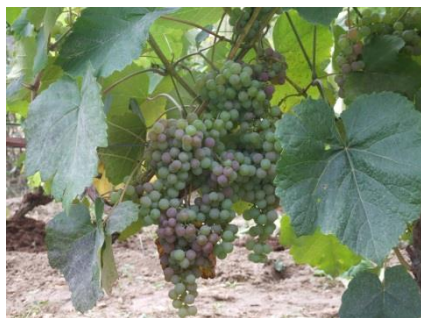
'Nero' - odmiana węgierska, o średnio-wczesnej porze dojrzewania owoców. W deszczowym 2017 roku w winnicy 'Victoria' grona dojrzewały w połowie września. Krzew rośnie średnio-silnie, owocuje obficie i regularnie. Grona średniej wielkości i duże, stożkowato-cylindryczne, dobrze wypełnione (fot. 3).

Fot. 3 Grona 'Nero'

Jagody średniej wielkości, elipsoidalne, granatowe z jaśniejszym nalotem. Miąższ delikatny, słodki i bardzo smaczny. Odporność na choroby wysoka, na mróz średnio-wysoka. W sprzyjające lata (ciepłe i suche) możliwa jest uprawa bez ochrony chemicznej.

‘Reliance’ – odmiana amerykańska o beznasiennych, różowych, słodkich owocach. Pora dojrzewania owoców średnio-wczesna, w drugiej połowie września. Krzewy rosną silnie i są pełne. Grona średniej wielkości i duże, stożkowate, lekko zwarte lub luźne (fot. 4).

Fot. 4 Grona ‘Reliance’

Jagody kuliste, różowe z jasnym nalotem, średniej wielkości. Krzewy są wytrzymałe na mróz i odporne na choroby. Przy deszczowej pogodzie należy chronić grona przed szarą pleśnią. Cenna odmiana do uprawy przydomowej, ze względu na beznasienne, smaczne owoce i wysoką odporność krzewów na mróz i choroby. Krzewy mogą być uprawiane pod nasłonecznionymi murami, przy rusztowaniach i w formie pergoli.

‘Alwood’ - ciekawa odmiana mieszańcowa wyhodowana w USA o bardzo wysokiej plenności. Krzewy rosną silnie i mają duże, dekoracyjne liście. Grona średnie i duże, cylindryczne, równomiernie wypełnione kulistymi jagodami o fioletowo-granatowej barwie z jasnym nalotem (fot. 5).

Fot. 5 Grona ‘Alwood’

Mięszsz słodki, galaretowaty, smaczny, z charakterystycznym posmakiem *Labrusca*. W 2017 roku owoce w winnicy ‘Victoria’ zbierano na początku października, w poprzednich latach o kilka dni wcześniej. Odmiana odznacza się bardzo wysoką odpornością na choroby. Krzewy zimą wytrzymują mrozy do – 30°C i nie trzeba ich okrywać na zimę. Wartościowa odmiana amatorska do celów dekoracyjnych i deserowych, którą można uprawiać w całej Polsce. Nadaje się do obsadzenia altan i płotów.

Odmiany przerobowe (do wyrobu wina).

‘Aurora’ - odmiana pochodzi z Francji. Wzrost krzewów jest umiarkowany. Liście są małe, sercowate, jasnozielone, w okresie dojrzewania żółtozielone, 3-klapowe. Grona wyraźnie wydłużone, cylindryczne, wielkości 100-150 g, lekko zwarte. Jagody są żółtozielone, średniej wielkości, soczyste, kuliste i wyrównane, skórka cienka, z różowym odcieniem (fot. 6). Pora dojrzewania gron przypada przeważnie w pierwszej połowie września. Łoza jest cienka, brązowa, dobrze drewnieje. Wytrzymałość krzewów na mróz do -28°C . ‘Aurora’ to odmiana przerobowa i deserowa, o podwyższonej odporności na choroby, na glebach o $\text{pH} > 6$ na starszych liściach mogą pojawić się chlorozy.

Fot. 6 ‘Aurora’

‘Bolero’ - nowa odmiana mieszańcowa hodowli niemieckiej o wysokiej odporności na choroby. Wzrost krzewów jest silny. Liście średniej wielkości, prawie płaskie, 3-klapowe, okrągłe, ciemnozielone, o słabo zaznaczonych klapach. Grona stożkowate zwykle z 1 skrzydłem, średnie i duże, wielkości, 170-230 g, lekko zwarte. Jagody są ciemnogrnatowe z woskowym szarym nalotem, średniej wielkości 17 mm, kuliste, skórka cienka, miąższ soczysty, słodki, sok słabo barwiący (fot. 7). Pora dojrzewania gron przypada w drugiej połowie września. Łozy są średniej grubości, brązowe, wcześnie i dobrze drewnieją. Wytrzymałość na mróz do -26°C . ‘Bolero’ to odmiana przerobowa na czerwone wino, bardzo plenna, wymaga przeredzania gron w celu uniknięcia opóźnionego dojrzewania. Wina barwy czerwono - rubinowej, z nutami owocowymi. Może to być odmiana alternatywna dla odmiany ‘Rondo’.

Fot. 7 Grona 'Bolero'

'Cabernet Karol' – odmiana wyhodowana w Niemczech. Wzrost krzewów średnio-silny. Liście są średniej wielkości, okrągłe, z mało wyraźnymi kłapami, jasnozielone. Grona cylindryczno-stożkowate, o średniej masie 140-180g, wydłużone, zwarte. Jagody są granatowe, wielkości 15mm, kuliste i wyrównane, skórka cienka z woskowym nalotem. Pora dojrzewania gron przypada najczęściej w trzeciej dekadzie września. Łoza jest średniej grubości, brązowa z buraczkowym odcieniem, dobrze drewnieje. Wytrzymałość na mróz do minus 25°C. 'Cabernet Karol' to odmiana przerobowa na czerwone wino jakościowe typu Cabernet, o wysokiej odporności na choroby grzybowe. Odmiana plenna, w okresie dojrzewania część starszych liści wybarwia się na czerwono (fot. 8).

Fot. 8 Krzewy 'Cabernet Karol'

'Johanniter' – odmiana wyhodowana w Niemczech. Wzrost krzewów umiarkowanie silny z tendencją do zagęszczania latorośli. Liście są średniej wielkości, wyraźnie 5-klapowe, o ostrych płytkich ząbkach, pofałdowane. Grona cylindryczne, wydłużone, często z małym skrzydełkiem, o średniej masie 160-200 g, zwarte. Jagody są kuliste, zielonożółte z mlecznym nalotem, średniej wielkości. Skórka umiarkowanej grubości z drobnymi ciemnymi cętkami, miąższ soczysty (fot. 9).

Fot. 9. Grona 'Johanniter'

Pora dojrzewania gron przypada na koniec września. Łoza jest cienka, brązowa, dobrze drewnieje. Wytrzymałość na mróz do -23°C . 'Johanniter' to odmiana przerobowa na białe wino jakościowe typu 'Rieslinga', owoce z wysoką zawartością ekstraktu. Odporność na choroby podwyższona, ale w wilgotne lata grona mogą być porażane przez szarą pleśń. Wymagane przewietrzanie gron przez regularne cięcie latorośli.

'Seyval Blanc' - mieszańiec francusko-amerykański o bardzo dobrej wytrzymałości na mróz i wysokiej odporności na choroby grzybowe. Wzrost krzewów jest silny. Liście są małe i średnie, pofałdowane, 3-klapowe, ciemnozielone, sztywne. Grona: stożkowate, duże i średnie, o masie 160-240 g, zwarte. Jagody są żółtozielone z bursztynowym rumieńcem, wyrównane, wielkości 15 mm, kuliste, skórka średniej grubości, miąższ soczysty (fot. 10).

Fot. 10 Grona 'Seyval Blanc'

Odmiana późna, w winnicy 'Victoria' owoce dojrzewają zwykle na początku października. Jedna z najplenniejszych odmian w doświadczeniu. Wysoka odporność krzewów na choroby sprawia, że praktycznie nie ma potrzeby stosowania ochrony chemicznej. Krzewy można prowadzić w formie szpaleru i na wyższych konstrukcjach.

'Solaris' - odmiana pochodzi z Niemiec. Wzrost krzewów jest umiarkowanie silny, bez tendencji do zagęszczania. Liście są średnie i duże, okrągłe, 3-klapowe, pofałdowane, jasnozielone. Grona cylindryczno-stożkowe, o średniej masie 140-160g, krótkie, lekko

zwarte. Jagody są zielonożółte z białym nalotem, średniej wielkości, kuliste i wyrównane, skórka dość cienka, miąższ soczysty (fot. 11).

Fot. 11 Grona 'Solaris'

Pora dojrzewania gron przypada najczęściej w pierwszej dekadzie września. Łoza jest cienka, brązowa, dobrze drewnieje. Wytrzymałość krzewów na mróz do -25°C . 'Solaris' to odmiana przerobowa na białe wino jakościowe o owocowym aromacie, a wysokiej odporności na choroby grzybowe. Odmiana wczesna, grona o zawartości cukru do 25%. Dojrzałe, słodkie owoce można też spożywać w stanie świeżym.

Praca wykonana w ramach Programu Wieloletniego IO 2015-2020, Zadanie 1.4: „Nowe gatunki dla poszerzenia i zróżnicowania produkcji roślin ogrodnich, w tym żywności funkcjonalnej”.